

QV AESTIO MEDICA
CARDINALITIIS DISPUTATIONIBVS
MANE AGITANDA IN SCHOLIS MEDICORVM; DIE IOVIS XIII. APRILIS.

Magistro GVILELMO DV VAL, Doctore Medico, & R. P. moderatore prudentissimo.

632

An aqua vino salubrior?

IVIMVS aëre, cibo, potu. At vivere non est, sed valere vita. Ideo orandum est ut sit mens sana in corpore sano. Hic apex humanæ felicitatis, in quam amicæ faciliq; manu nos subuehit hygie, princeps pars Medicinæ: omnia sana sanis, sed alia alijs & alijs salubriora: ut viuamus faciant aër, esculenta, potulenta, quia substantiæ nostræ spirituosæ, solidæ, humidæ (quæ indies deteritur, & effluit) perpetua sunt subsidia: at illa eadem cum delectu vsurpata, inter ea censentur, vitam quæ faciunt beatorem. Sic ab aëre puro, innubi, libero *μακροβιότης* & *εὐζεία*, sensuum acumen, ingenij bonitas, prudentia: ab impuro & crassiore, contraria. Gaudet frigidior aëre biliosus, cui deo hyems benefica, ut iuueni: calidior pituitosus, cui æstas est solatium, ut seni. Esculentis *εὐχρησ*, *εὐχρησ*, *εὐχρησ* cuius profunt, sed naturis calidis frigidiuscula magis: ut frigidis calidiora: sicuti & gracilibus copiosiora, & obesis tenuiora. Potulentorum, ut ingens est necessitas sic & salubritas maxima, voluptasque maior, quam esculentorum, præsertim si frigida & humida hauriantur: quia sitis, appetitio frigidi & humidæ fame, est vehementior: ideo & in modo & in genere potus magna cautione opus est, quo in negotio consultius faciunt hydropota.

NIMVERO *λεῖψος* Atque ut potuum diuersa sunt genera, aliaque alijs salubriora: sic omnium optimum credere patet illud quod vniuersum *ἡ ἀπαλὴ* refingendæ animalium sit communis omnium mater, prouidaque nutritrix natura præparauit. Quippe suos etiam ars conficit paratque potus: siue expressio succorum & fructibus & racemis, vnde pomaceum, pyraceum, vinum: quorum tot species, quot fructuum: siue coctione florum, radicum, fructuum, seminum ex aqua vel vino: siue etiam mixtione sacchari, mellis, cinnaamomi, aceti & c. vnde hydrosacchar, oxycratum siue posca, hydromel, zythum, cereuisia, bouchetum, hordeatum, amygdalatum, oinmel, vinum hippocraticum, Meteglin Anglorum, Cella siue ceria Hispanorum, Tzerbet dilutum Turcarum, & Pilsanæ generis omnis: quarum potiorum hic ordo est ad sanitatem, ut quæ vinolæ sunt magis, minus sint salubres, quæ a quæ, salubriores. Vnde cum potio omnis, siue naturalis sit & simplex, siue artificialis & composita, aqua dici possit aut vinolæ, idcirco potandi imperium faciliè partiuntur aqua & vinum.

INVM generatim triplex. Cereale, quod Cereris frugibus cõstat, hordeo, frumento, zeâ, auenâ, ut curmi Dioscordis, ala Britannorum è malti decocto parata: fructuarium quod Pomonæ donis, succisue pomorum & pyrorum: vitis, quod est Bacchi nectar, & propriè *ἡ γὰρ τῆς γῆς* vinum vocatur, ex vuis maturis expressum. Atqui cereale præterquam quod fubamarum est ac insuauis, melenterij vias meatuque suo lentore & crassitie sæpius impedit, stipat, obstruit, calefacit, vrinæ ardorem affert, tentat renes & nervos, cerebri meningas lædit, capitis dolorem accersit, inflationes, tormina, imò & elephantiasim: fructuarium verò excrementiâ humiditate redundans, & longiore vsu nimium refrigerans, hepatis & intestinis est inimicum, cumulat cacochymiam, scabie cutim fœdat, sensum minuit, & tactum maximè deprauat, ac demum alba vitilagine, *λευκία* vocant albam lepram, corpus deturpat & inficit. Vinum denique, vitis, sanguis terræ, pessimus insidiator *ἡ γὰρ τῆς γῆς* est, tentat primò caput, deinde pedes, pueros interficit, adolescentiam veri analogam corrumpit, omnique etati infestum est calore excedens & humiditate: vnde calidi & frigidi morbi, febres, phrenitides, pleuritides, ophthalmiæ, paralyfis, stupor, apoplexiâ, furor, arthritides, tremores, *ἀσθενεία*, quibus ex ebrietate contractis succedunt lethales conuulsiones.

QVA suauis elementum, omniumque pulcherrimum & maximè necessarium, magni ad vitam & generationes momenti ut potiorum communissima: sic & saluberrima est: siue ea simplex, siue alterata herbis, & igne assumatur: sed eligenda frigida, humida, pura, illisim, pellucida, leuis, tenuis, non falsa, non acris, non arida, non etiam dulcis ut lac aut mel, aut quid simile: sed potius insipida, inodora, lingue tamen & palato grata, nec iniucunda naribus & oculis *ἀσπιδίος*, *ἡ ἀσπιδίος*, *ἡ ἀσπιδίος*, quæ faciliè caleat, faciliè frigat, faciliè distribuatur, venasque permeet, qualis est quæ vel è viuò fonte manat desilitque, quem è sublimioribus locis erumpentem salutis sol matutinus: vel quæ è vernis, hybernisque nubibus minimè impuris nec procellosis depluit, & cisternis laudabili fabulo instratis, sine plumbo custoditur: vel quæ fluminum minimè sordidorum apricis liberioribusque alueis deuchitur. Hæ enim aquæ sitim animantium & hominum cuiusvis ætatis, sexus, gentis & regionis non modò suauiter, sed & sanguinis, vino faciliè effervescentis, estum & ardorem componunt ac temperant, libidinem, maniam, iracundiam, staus ætrasque biles, quas accendit vinum, potenter arcunt, aluum soluunt, fumos reprimunt, capiti blandiuntur, somnum conciliant, catarrhos, vini sobolem, prohibent, viuudum colorem, suauem oris anhelitum præstant, denique sensus (quorum vinum aciem obtundit, & mentem ipsam quam vinum emouet) acuiunt, climantque. Hinc hydropotæ & abstemij acutiùs vident, maturiùs iudicant, musis, quibus olei etiam plus quam vini placet, chariores sunt & consilij rebusque gerendis aptiores.

IN o tamen sua etiam qualicumque inest salubritas, ut & aquis suæ noxæ, si crudiores sint, si putcales, stagnantes, lacustres, glaciales, niuales, ab his enim colici cruciatus, morbi articulares, bronchocele: scilicet insalubres aquas vinum emendat, vitis robustioribus, & qui continuè exercentur, vtile est, frigidiores excitat naturas, digerit cruda, status discutit, iuuat coctionem, promouet *ἀνδρο*, famen soluit, & dolores oculorum: sed caue, pauci ita robusti sunt, ut vino sint pares, nec dum fortiores, hinc citius intereunt senes nimio meri potu, quam iuuenes: sed & ferè omnes viscerum calore, ac feruidiori sanguine peccamus, capite infirmo sumus, & catarrhis calculisque, Parisijs maximè degentes, obnoxij: & scilicet hoc ferax est biliosorum, hypochondriacorum, & melancholicorum ab vitione, morbi etiam acuti & periculosiores pene omnes ignei sunt, febres ardentes, peripneumoniz, pleuritides, phrenitides, his autem ut & cardiagiz & syncope exhibere vinum nefas, quod ne sanis quidem conferat, nisi extindum aquâ: cum interim & calidioribus naturis temperandis, & morbis illis præcauendis sanandisque etiam ardentium febrium initijs, aqua aqueae potio sit salutaris.

Ergo aqua vino salubrior.

F. P. P.
S. M. P.

Propugnabat Lutetiæ CLAVDIVS QVIQVEBOE VFP Parisinus, Anno R. S. H. M. DC. XXII.